

XUNG ĐỘT GIỮA TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ (OER) VÀ BẢN QUYỀN TRONG MOOCS: BÀI HỌC QUỐC TẾ VÀ ĐỀ XUẤT CHÍNH SÁCH CHO VIỆT NAM

Đặng Thị Xuân Thùy¹, Nguyễn Thị Quỳnh Như¹, Nguyễn Thị Huỳnh Vân¹,

Đặng Thị Thanh Xuân¹, Nguyễn Phúc Quân¹

Email: quannp@donga.edu.vn. ORCID: 0000-0002-2531-5573

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 06/07/2026

Ngày hoàn thành đánh giá: 05/10/2026

Ngày bài báo được duyệt đăng: 19/10/2026

DOI: 10.59266/houjs.2026.1491

Tóm tắt: Tài nguyên giáo dục mở (OER) và khóa học trực tuyến đại chúng mở (MOOCs) được kỳ vọng mở rộng tiếp cận giáo dục chất lượng cao, song bản chất “mở” theo khung 5R xung đột trực tiếp với hệ thống bản quyền truyền thống. Bài báo phân tích các điểm xung đột về 5R, khả năng tiếp cận, sở hữu trí tuệ và rủi ro sử dụng học liệu sau khi tác giả qua đời. Trên cơ sở nắm vụ việc điển hình quốc tế (thỏa thuận edX-DOJ 2015, chuỗi kiện Jason Camacho, Post University kiện Learneo, Hachette kiện Internet Archive và vụ Concordia) - được chọn theo tiêu chí liên quan OER/MOOCs, có phán quyết hoặc thỏa thuận chính thức và phản ánh xung đột bản quyền hoặc khả năng tiếp cận - bài báo chỉ ra rủi ro pháp lý, chi phí tuân thủ và hiệu ứng “lạnh”. Trong bối cảnh Việt Nam thực thi Luật Sở hữu trí tuệ 2025, Nghị định 341/2025/NĐ-CP, Quyết định 1117/QĐ-TTg (2023) và Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT, bài báo đề xuất khung chính sách cân bằng nhằm bảo vệ người học, khuyến khích sáng tạo bền vững và đảm bảo chất lượng nguồn nhân lực trong chuyển đổi số giáo dục.

Từ khóa: bản quyền, khả năng tiếp cận, luật Sở hữu trí tuệ 2025, khóa học trực tuyến đại chúng mở, tài nguyên giáo dục mở, chính sách giáo dục Việt Nam

I. Đặt vấn đề

Sự phát triển của công nghệ thông tin đã làm thay đổi căn bản cách thức tiếp cận và phân phối tri thức. Các khóa học trực tuyến đại chúng mở (MOOCs) và tài nguyên giáo dục mở (OER) nổi lên như công cụ tiềm năng để dân chủ hóa giáo dục đại học. Theo Class Central, số người học MOOCs toàn cầu vượt 220 triệu vào

cuối năm 2021 và tiếp tục tăng mạnh sau COVID-19 (Shah, 2021; Shah và cộng sự, 2023). Tại Việt Nam, số người học trực tuyến tăng từ khoảng 2,7 triệu năm 2019 lên 7,1 triệu năm 2024, dự kiến đạt 9,4 triệu năm 2029 (Statista, 2024); Việt Nam xếp thứ ba Đông Nam Á về số người học trên Coursera với khoảng 1,8 triệu tài khoản (VnExpress, 2025).

¹ Trường Đại học Đông Á, Đà Nẵng, Việt Nam

Câu hỏi cốt lõi đặt ra là làm thế nào cân bằng mục tiêu mở rộng tiếp cận tri thức với bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ. UNESCO (2019) định nghĩa OER là tài liệu “nằm trong phạm vi công cộng hoặc được bảo hộ bởi bản quyền nhưng đã được phát hành dưới giấy phép mở cho phép truy cập miễn phí, tái sử dụng, tái mục đích, thích ứng và phân phối lại”. Định nghĩa này chứa mâu thuẫn nội tại: giấy phép bản quyền truyền thống không “cấp” quyền truy cập miễn phí; đồng thời nhiều hoạt động thuộc khung 5R chính là độc quyền của chủ sở hữu (Wiley, 2020). Hầu hết nền tảng MOOCs thương mại chỉ “mở” về đăng ký, trong khi nội dung vẫn áp dụng nguyên tắc “tất cả quyền được bảo lưu” (Creative Commons, 2012; EDUCAUSE, 2013).

Việt Nam đang bước vào giai đoạn thực thi bản quyền quyết liệt. Luật số 131/2025/QH15 (hiệu lực 01/4/2026) bổ sung ngoại lệ khai thác văn bản và dữ liệu (Text and Data Mining - TDM) cho nghiên cứu và huấn luyện trí tuệ nhân tạo, mở rộng trách nhiệm nền tảng trung gian (Baker McKenzie, 2025, 2026). Nghị định 341/2025/NĐ-CP quy định chi tiết 35 hành vi xâm phạm quyền tác giả và 8 hành vi trên Internet; mức phạt tối đa vẫn giữ nguyên 250 triệu đồng (cá nhân) và 500 triệu đồng (tổ chức) như khung trước đây, song tăng mức phạt cụ thể cho nhiều hành vi và bổ sung biện pháp gỡ nội dung, xử lý xuyên biên giới (Chính phủ, 2025; Rouse, 2026). Bên cạnh đó, Quyết định 1117/QĐ-TTg ngày 25/9/2023 phê duyệt Chương trình xây dựng mô hình nguồn tài nguyên giáo dục mở trong giáo dục đại học, và Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT (hiệu lực 01/9/2026) lần đầu quy định thống nhất về

khai thác, sử dụng OER trong hoạt động giáo dục đại học (Thủ tướng Chính phủ, 2023; Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2026). Bối cảnh này đòi hỏi khung chính sách rõ ràng để không hạn chế sự phát triển của OER và MOOCs trong khi bảo vệ quyền của người sáng tạo. Bài báo phân tích xung đột giữa OER và bản quyền trong MOOCs, rút bài học từ các vụ việc điển hình quốc tế và đề xuất giải pháp chính sách phù hợp cho Việt Nam.

II. Cơ sở lý thuyết

Wiley (2014) đề xuất khung 5R như điều kiện cần để tài nguyên giáo dục được coi là “mở” thực sự: Retain (giữ bản sao), Reuse (sử dụng lại), Revise (chỉnh sửa), Remix (phối hợp) và Redistribute (phân phối lại). Để thực hiện đầy đủ 5R, tài liệu phải được cấp giấy phép mở (thường là giấy phép Creative Commons) hoặc thuộc phạm vi công cộng. Khi OER chứa nội dung áp dụng nguyên tắc “tất cả quyền được bảo lưu”, tính mở bị phá vỡ (IssueLab, 2018). Tại Hoa Kỳ, học thuyết sử dụng hợp lý (fair use) theo 17 U.S.C. § 107 dựa trên bốn yếu tố, nhưng đăng tải toàn bộ video bài giảng lên nền tảng mở thường không vượt qua yếu tố ảnh hưởng thị trường. Đạo luật Hải hòa công nghệ, Giáo dục và Bản quyền (TEACH Act) năm 2002 mở rộng ngoại lệ giáo dục từ xa với điều kiện nghiêm ngặt mà hầu hết MOOCs thương mại không đáp ứng (Academic Impressions, 2014). Luật về quyền người khuyết tật - điển hình là Đạo luật Người Mỹ khuyết tật (Americans with Disabilities Act - ADA) - yêu cầu tuân thủ hướng dẫn khả năng tiếp cận nội dung web (Web Content Accessibility Guidelines - WCAG); việc thêm phụ đề hoặc chỉnh sửa video có bản quyền có thể

bị coi là tạo tác phẩm phái sinh (derivative work), tạo ra xung đột pháp lý giữa nghĩa vụ đảm bảo khả năng tiếp cận và nghĩa vụ tôn trọng bản quyền (Center for Media và Social Impact, 2021).

III. Phương pháp nghiên cứu

Bài báo áp dụng phương pháp nghiên cứu định tính dựa trên phân tích văn bản pháp lý, các vụ việc điển hình và báo cáo chính sách. Nguồn dữ liệu bao gồm Luật số 131/2025/QH15, Nghị định 341/2025/NĐ-CP, Quyết định 1117/QĐ-TTg (2023), Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT, ADA, Đạo luật TEACH, các phán quyết tòa án Hoa Kỳ và Canada, cùng báo cáo từ Class Central, UNESCO và các nguồn học thuật uy tín. Phương pháp so sánh được sử dụng để đối chiếu thực tiễn quốc tế với bối cảnh Việt Nam, nhằm rút ra bài học và đề xuất chính sách vận hành được trong điều kiện thể chế của Việt Nam.

Tiêu chí lựa chọn vụ việc: (1) liên quan trực tiếp đến OER, MOOCs hoặc chia sẻ học liệu số quy mô lớn; (2) có phán quyết tòa án, thỏa thuận chính thức với cơ quan nhà nước hoặc được ghi nhận rộng rãi trong học thuật/báo chí uy tín; (3) phản ánh xung đột giữa tính “mở” với bản quyền, khả năng tiếp cận hoặc quyền nhân thân; (4) có bài học chính sách rõ ràng cho bối cảnh Việt Nam. Khung so sánh gồm bốn chiều: bản chất xung đột (bản quyền thuần túy / khả năng tiếp cận / quyền nhân thân), hình thức giải quyết (án lệ tòa án / thỏa thuận / vụ việc điển hình), chi phí tuân thủ và hiệu ứng “lạnh” đối với chia sẻ mở. Lưu ý thuật ngữ: chỉ hai vụ (Post University v. Learneo và Hachette v. Internet Archive) là phán quyết tòa án (án lệ theo nghĩa hẹp); các

vụ còn lại là thỏa thuận dàn xếp hoặc vụ việc điển hình được phân tích vì giá trị bài học chính sách.

IV. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

4.1. Bài học từ các vụ việc điển hình quốc tế

Các vụ việc điển hình quốc tế trong hơn một thập kỷ qua đã làm rõ mức độ và hình thái cụ thể của xung đột giữa OER/MOOCs với hệ thống bản quyền và luật về quyền người khuyết tật. Hai trong năm vụ chính (edX-DOJ & Jason Camacho) thuộc lĩnh vực khả năng tiếp cận theo ADA, không phải bản quyền thuần túy; chúng được đưa vào vì nghĩa vụ đảm bảo khả năng tiếp cận trực tiếp xung đột với quyền chỉnh sửa tác phẩm có bản quyền (tạo derivative work), từ đó tạo chi phí tuân thủ và hiệu ứng “lạnh” đối với chia sẻ OER. Phân tích các vụ việc tiêu biểu dưới đây cho thấy rủi ro pháp lý không chỉ mang tính lý thuyết mà đã tạo ra chi phí tuân thủ đáng kể và hiệu ứng “lạnh” (chilling effect) đối với việc chia sẻ học liệu mở.

Năm 2015, Bộ Tư pháp Hoa Kỳ đạt thỏa thuận với edX Inc. - nền tảng MOOC do Viện Công nghệ Massachusetts (MIT) và Đại học Harvard sáng lập - sau cuộc rà soát tuân thủ theo Mục III của ADA. Bộ Tư pháp cáo buộc rằng website, nền tảng học tập và ứng dụng di động của edX không đầy đủ khả năng tiếp cận cho người khiếm thị, khiếm thính và khuyết tật vận động (U.S. Department of Justice, 2015). Thỏa thuận yêu cầu edX tuân thủ WCAG 2.0 Cấp độ AA trong 18 tháng; đảm bảo công cụ Studio hỗ trợ soạn thảo và xuất bản nội dung có khả năng tiếp cận; xây dựng hướng dẫn thực tiễn tốt nhất về khả

năng tiếp cận; và cảnh báo rằng việc sử dụng công cụ soạn thảo khác có thể dẫn đến nội dung không đảm bảo khả năng tiếp cận. Thỏa thuận tạo tiền lệ quan trọng: nền tảng MOOC được coi là “cơ sở phục vụ công chúng” (public accommodation) theo nghĩa của ADA. Hệ quả lan tỏa là nhiều trường đại học phải đầu tư lớn vào phụ đề và cải thiện giao diện. Đồng thời, chi phí và rủi ro chia sẻ học liệu miễn phí tăng lên rõ rệt: công bố video không có phụ đề có thể bị kiện theo ADA; chỉnh sửa video để thêm phụ đề mà không có thỏa thuận rõ ràng có thể bị khiếu nại về bản quyền hoặc quyền nhân thân.

Jason Camacho, người mù cư trú tại Brooklyn, đã khởi kiện khoảng 50 trường đại học năm 2018, bao gồm Harvard, Yale, Cornell, Columbia và Vanderbilt, cáo buộc website không tương thích với trình đọc màn hình JAWS, vi phạm ADA và Đạo luật Nhân quyền New York (Inside Higher Ed, 2018; Camacho v. Vanderbilt Univ., 2019). Nhiều vụ được giải quyết ngoài tòa hoặc buộc nhà trường cập nhật chính sách. Một số trường phải gỡ bỏ hoặc hạn chế công bố video bài giảng do chi phí tạo phụ đề quá cao hoặc lo ngại rủi ro pháp lý kéo dài. Các vụ kiện này tạo ra hiệu ứng “lạnh”: nhiều cơ sở giáo dục e ngại công bố học liệu miễn phí hoặc mở rộng OER vì sợ bị kiện về khả năng tiếp cận, ngay cả khi có thiện chí chia sẻ tri thức. Điều này đi ngược mục tiêu ban đầu của phong trào OER và MOOCs, đồng thời cho thấy chi phí tuân thủ yêu cầu khả năng tiếp cận có thể trở thành rào cản thực sự đối với việc mở rộng tài nguyên giáo dục mở.

Năm 2026, bồi thẩm đoàn tại Connecticut phán quyết Learneo, Inc. (chủ sở hữu Course Hero) phải bồi

thường khoảng 75,3 triệu USD cho Post University. Course Hero đã phân phối hàng nghìn tài liệu khóa học (đề cương, bài tập, đề thi) do giảng viên nhà trường tạo ra mà không được phép, đồng thời chỉnh sửa hoặc thay đổi thông tin quản lý bản quyền (Copyright Management Information - CMI) vi phạm Đạo luật Bản quyền Thiên niên kỷ Số (Digital Millennium Copyright Act - DMCA) § 1202 (Reuters, 2026; Forbes, 2026). Bồi thẩm đoàn xác định hơn 3.000 vi phạm DMCA và áp dụng mức phạt tối đa theo luật định. Đây là một trong hai án lệ tòa án được phân tích trong bài. Án lệ khẳng định rằng nền tảng chia sẻ học liệu không thể tự ý gắn mác bản quyền của mình lên tài liệu của trường đại học, cũng như không thể loại bỏ hoặc làm sai lệch thông tin bản quyền gốc. Thông điệp gửi đến cộng đồng giáo dục là tài liệu giảng dạy là tài sản trí tuệ có giá trị thương mại và pháp lý, cần được bảo vệ trước hành vi sao chép và phân phối trái phép trên quy mô lớn. Đối với OER và MOOCs, vụ việc nhấn mạnh tầm quan trọng của việc kiểm soát chuỗi cung ứng nội dung và bảo vệ thông tin quản lý bản quyền khi học liệu được chia sẻ trên môi trường số.

Vào đầu đại dịch COVID-19, Internet Archive mở “Thư viện Khẩn cấp Quốc gia” (National Emergency Library), cho phép người dùng mượn không giới hạn hơn 1,3 triệu sách điện tử được quét từ sách in, vượt ra ngoài mô hình Cho mượn Số có Kiểm soát (Controlled Digital Lending) trước đó. Bốn nhà xuất bản lớn (Hachette, HarperCollins, Wiley, Penguin Random House) kiện Internet Archive vì xâm phạm bản quyền hàng loạt. Tòa án quận New York (2023) và Tòa phúc thẩm

Second Circuit (2024) đều bác bỏ lập luận sử dụng hợp lý. Tòa khẳng định việc quét sách in thành sách điện tử và cho mượn hàng loạt không phải là sử dụng mang tính chuyển đổi (transformative use), gây hại cho thị trường sách điện tử hợp pháp, và không được bảo vệ bởi ngoại lệ thư viện truyền thống (TechCrunch, 2024; Association of American Publishers, 2024). Internet Archive phải gỡ bỏ các cuốn sách của nguyên đơn và thanh toán theo thỏa thuận bảo mật. Đây là án lệ tòa án thứ hai. Bài học quan trọng là ngay cả mục đích công cộng rõ ràng trong thời kỳ khủng hoảng toàn cầu cũng không tự động miễn trừ nghĩa vụ tôn trọng bản quyền. Lập luận “khẩn cấp” hay “phi lợi nhuận” không đủ để vượt qua các yếu tố của học thuyết sử dụng hợp lý khi quy mô sử dụng lớn và ảnh hưởng thị trường rõ rệt. Đối với OER và MOOCs, án lệ cảnh báo rằng việc “mở” nội dung trên quy mô lớn mà không có cơ sở pháp lý vững chắc có thể dẫn đến thua kiện và phải gỡ bỏ nội dung.

Năm 2021, sinh viên tại Đại học Concordia (Montreal, Canada) phát hiện giáo sư đang “dạy” khóa lịch sử nghệ thuật Canada trên nền tảng eConcordia là François-Marc Gagnon đã qua đời năm 2019. Video bài giảng vẫn được sử dụng trong khi trợ giảng đảm nhiệm tương tác và chấm điểm (Slate, 2021; The Verge, 2021). Nhà trường giải thích video chỉ là công cụ giảng dạy tương tự giáo trình. Tuy nhiên, vụ việc đặt ra các câu hỏi pháp lý và đạo đức quan trọng: liệu giảng viên đã đồng ý rõ ràng cho việc sử dụng video sau khi qua đời; quyền nhân thân (quyền được ghi nhận tên và bảo vệ sự toàn vẹn tác phẩm) còn tồn tại sau khi tác giả chết ở mức độ nào; nghĩa vụ minh bạch với

người học về người thực sự “dạy” khóa học; và liệu việc sử dụng hình ảnh, giọng nói của người đã khuất có thể bị coi là xâm phạm quyền nhân thân. Tại nhiều hệ thống pháp luật, quyền nhân thân không thể chuyển nhượng và tồn tại sau khi tác giả chết, tạo rủi ro pháp lý nếu thiếu thỏa thuận rõ ràng trong hợp đồng giữa giảng viên và nhà trường hoặc nền tảng.

Không phải mọi thực tiễn đều tiêu cực. Saylor Academy cấp hầu hết nội dung gốc dưới giấy phép Creative Commons Ghi công (CC BY), cho phép tái sử dụng, chỉnh sửa và phân phối cả cho mục đích thương mại với điều kiện ghi nhận nguồn gốc; bài thi cuối khóa được loại trừ để bảo vệ tính toàn vẹn đánh giá (Saylor Academy, 2025). Khan Academy áp dụng giấy phép Creative Commons Ghi công - Phi thương mại - Chia sẻ tương tự (CC BY-NC-SA) cho video và bài tập (Khan Academy, 2026). Cả hai tổ chức công bố rõ chính sách giấy phép, giảm mơ hồ pháp lý và tạo điều kiện tái sử dụng hợp pháp. Mô hình này cho thấy tính mở không có nghĩa là từ bỏ mọi quyền kiểm soát, mà là sử dụng giấy phép mở để xác định rõ phạm vi được phép, từ đó giảm rủi ro kiện tụng và tăng khả năng tương tác của tài nguyên giáo dục.

4.2. Thực trạng bản quyền và OER/ MOOCs tại Việt Nam

Luật số 131/2025/QH15 (hiệu lực 01/4/2026) bổ sung ngoại lệ TDM cho nghiên cứu khoa học, thử nghiệm và huấn luyện trí tuệ nhân tạo với điều kiện không gây tổn hại bất hợp lý đến quyền tác giả; mở rộng trách nhiệm của nhà cung cấp dịch vụ trung gian và nền tảng số (Baker McKenzie, 2025). Nghị định 341/2025/NĐ-CP (ban hành ngày 26/12/2025,

hiệu lực 15/02/2026, thay thế Nghị định 131/2013/NĐ-CP) quy định 35 hành vi xâm phạm quyền tác giả và 8 hành vi trên Internet; mức phạt tối đa giữ nguyên 250 triệu đồng (cá nhân) và 500 triệu đồng (tổ chức), nhưng tăng mức phạt cụ thể theo quy mô thiệt hại và bổ sung biện pháp buộc xin lỗi, chặn truy cập, trả lại lợi nhuận bất hợp pháp, mở rộng thẩm quyền xử lý tổ chức, cá nhân nước ngoài (Chính phủ, 2025; Rouse, 2026).

Về khung chính sách OER trong nước, Quyết định 1117/QĐ-TTg ngày 25/9/2023 phê duyệt Chương trình xây dựng mô hình nguồn tài nguyên giáo dục mở trong giáo dục đại học, với mục tiêu giai đoạn 2023-2026: xây dựng cổng truy cập OER quốc gia; trên 40% cơ sở giáo dục đại học tham gia phát triển OER; trên 300 giáo trình, tài liệu được đưa lên cổng; trên 50% cơ sở, giảng viên và người học khai thác OER (Thủ tướng Chính phủ, 2023). Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT (ban hành 17/7/2026, hiệu lực 01/9/2026) lần đầu quy định thống nhất về khai thác, sử dụng tài nguyên giáo dục mở trong hoạt động giáo dục đại học: định nghĩa OER, giấy phép mở, quyền truy cập mở; ưu tiên công bố theo giấy phép mở đối với học liệu tạo từ ngân sách nhà nước; quy định quyền và trách nhiệm của người sử dụng, cơ sở đào tạo; nhấn mạnh tuân thủ quyền tác giả, liên chính học thuật (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2026).

Trên thực tế, chia sẻ tài khoản và phát tán tài liệu có bản quyền vẫn phổ biến (Nguyễn và cộng sự, 2022). Nhiều trường đã triển khai hệ thống quản lý học tập, song quyền sở hữu video bài giảng khi giảng viên nghỉ việc hoặc qua đời chưa được quy định rõ trong quy chế nội bộ.

Mặc dù đã có Quyết định 1117 và Thông tư 61, các khoảng trống còn lại bao gồm: chưa có khung giấy phép mở chuẩn quốc gia chi tiết (dù Thông tư 61 khuyến khích giấy phép mở); quyền sở hữu video bài giảng khi giảng viên nghỉ việc/quá đời vẫn thiếu quy định trong hợp đồng và quy chế nội bộ; chưa có ngoại lệ sử dụng hợp lý (fair dealing/fair use) rõ ràng cho giáo dục số ngoài TDM; WCAG chưa bắt buộc đối với nền tảng MOOC/OER; hệ thống đăng ký, giám sát bản quyền số còn thiếu cơ sở thực hiện đầy đủ.

Ngoại lệ TDM trong Luật 131/2025/QH15 tạo cơ sở để phát triển cơ chế fair use phù hợp giáo dục số, tuy nhiên cần quy định rõ phạm vi và điều kiện sử dụng hợp lý nhằm bảo đảm cân bằng quyền tác giả và lợi ích công cộng.

4.3. Đề xuất chính sách cho Việt Nam

Trên cơ sở bài học từ các vụ việc điển hình quốc tế và khoảng trống chính sách trong nước (sau khi cập nhật Quyết định 1117/QĐ-TTg và Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT), bài báo đề xuất các định hướng sau. Thứ nhất, hoàn thiện khung giấy phép mở quốc gia dựa trên Creative Commons, ưu tiên CC BY và CC BY-SA đối với học liệu tạo bằng ngân sách nhà nước, phù hợp với định hướng ưu tiên công bố mở trong Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT. Thứ hai, quy định rõ trong hợp đồng giữa giảng viên, nhà trường và nền tảng về chủ sở hữu bản quyền, phạm vi sử dụng sau khi hợp đồng chấm dứt hoặc tác giả qua đời, cùng nghĩa vụ minh bạch với người học. Thứ ba, bắt buộc áp dụng Hướng dẫn WCAG 2.1 Cấp độ AA đối với nền tảng MOOC/OER nhận hỗ trợ ngân sách hoặc cung cấp chứng chỉ được công nhận. Thứ tư, bổ sung ngoại lệ sử dụng

hợp lý trong môi trường học trực tuyến mở với điều kiện về mục đích giáo dục, tỷ lệ sử dụng và biện pháp kỹ thuật hạn chế phát tán. Thứ năm, xây dựng cổng đăng ký bản quyền điện tử liên thông và cơ chế thông báo-gỡ bỏ nội dung (notice-and-takedown) theo Nghị định 341/2025/NĐ-CP, đồng thời kết nối với Cổng truy cập tài nguyên giáo dục mở quốc gia theo Quyết định 1117/QĐ-TTg. Thứ sáu, gắn công nhận chứng chỉ MOOCs quốc tế với tiêu chí bản quyền, chất lượng và khả năng tiếp cận.

V. Kết luận

Xung đột giữa tài nguyên giáo dục mở và bản quyền không thể giải quyết bằng cách chọn một phía. Các vụ việc điển hình quốc tế đã chỉ rõ rủi ro từ thiếu khả năng tiếp cận, thiếu thỏa thuận sở hữu và việc “mở” không kiểm soát. Việt Nam đang ở thời điểm thuận lợi để thiết kế chính sách cân bằng nhờ khung pháp lý mới (Luật 131/2025/QH15, Nghị định 341/2025/NĐ-CP, Quyết định 1117/QĐ-TTg và Thông tư 61/2026/TT-BGDĐT). Việc áp dụng giấy phép Creative Commons có điều kiện, quy định rõ quyền sở hữu trong hợp đồng, bắt buộc chuẩn khả năng tiếp cận, bổ sung ngoại lệ sử dụng hợp lý cho giáo dục số và xây dựng hạ tầng giám sát bản quyền số sẽ giúp MOOCs và OER phát triển lành mạnh, bảo vệ quyền của người học, người dạy và chủ sở hữu trí tuệ trong kỷ nguyên chuyển đổi số giáo dục.

Tài liệu tham khảo

Academic Impressions. (2013). *Copyright considerations for using MOOCs in your courses* [PowerPoint slides]. <https://www.academicimpressions.com/preconference/050614-moocs-copyright.pdf>

Association of American Publishers. (2024, December 4). *AAP celebrates final victory in infringement case against Internet Archive*. <https://publishers.org/news/aap-celebrates-final-victory-in-infringement-case-against-internet-archive/>

Baker McKenzie. (2025, December 15). *Vietnam: 2025 IP law overhaul*. <https://www.bakermckenzie.com/en/insight/publications/alerts/2025/12/vietnam-2025-ip-law-overhaul>

Baker McKenzie. (2026, February 3). *Vietnam boosts IP enforcement efforts in 2026*. <https://www.bakermckenzie.com/en/insight/publications/2026/02/vietnam-boosts-ip-enforcement-efforts-in-2026>

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2026, July 17). *Thông tư số 61/2026/TT-BGDĐT quy định về khai thác, sử dụng tài nguyên giáo dục mở trong hoạt động giáo dục đại học*. Thư viện Pháp luật. <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Giao-duc/Thong-tu-61-2026-TT-BGDĐT-khai-thac-tai-nguyen-giao-duc-mo-trong-hoat-dong-giao-duc-dai-hoc-715557.aspx>

Camachov. Vanderbilt University, 18 Civ. 10694 (KPF), 2019 WL 6528974 (S.D.N.Y. Dec. 4, 2019). <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2018cv10694/504889/39/>

Center for Media & Social Impact. (2021, February 17). *Code of best practices in fair use for open educational resources*. American University Washington College of Law. <https://cmsimpact.org/code/open-educational-resources/>

Cheverie, J. (2013, April 8). MOOCs and intellectual property: Ownership and use rights. *EDUCAUSE Review*. <https://er.educause.edu/blogs/2013/4/moocs-and-intellectual-property-ownership-and-use-rights>

Chính phủ. (2025, December 26). *Nghị định số 341/2025/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính về quyền tác giả, quyền liên quan*. Thư viện Pháp luật.

- <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Quyen-tac-gia-Quyen-lien-quan/Nghi-dinh-341-2025-ND-CP-xup-phat-vi-pham-hanh-chinh-quyen-tac-gia-quyen-lien-quan-638210.aspx>
- Creative Commons. (2012, November 1). *Keeping MOOCs open*. <https://creativecommons.org/2012/11/01/keeping-moocs-open/>
- Forbes. (2026, March 18). *University wins \$75 million verdict against Learneo, Course Hero*. <https://www.forbes.com/sites/dereknewton/2026/03/18/university-wins-75-million-verdict-against-learneo-course-hero/>
- Inside Higher Ed. (2018, December 10). *Fifty colleges sued in barrage of ADA lawsuits over web accessibility*. <https://www.insidehighered.com/news/2018/12/10/fifty-colleges-sued-barrage-ada-lawsuits-over-web-accessibility>
- IssueLab. (2018). *Open educational resources and copyright*. <https://www.issuelab.org>
- Khan Academy. (2026). *Terms of service & Creative Commons licensing*. <https://www.khanacademy.org/about/tos-clever-lib>
- Nguyễn, T. L. H., Đào, H. T., Nguyễn, N. L., & Tạ, H. H. (2022). Khảo sát quan điểm của người Việt về học trực tuyến và một số khuyến nghị. *Tạp chí Nguồn nhân lực và An sinh xã hội*, (5), 11-25. <https://tapchi.uls.edu.vn/view-pdf/659>
- Quốc hội Việt Nam. (2025, December 10). *Luật số 131/2025/QH15 sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ*. Công Thông tin điện tử Pháp luật. [suspicious link removed]
- Reuters. (2026, March 5). *Course Hero owner must pay university \$75 million in copyright dispute, US jury says*. <https://www.reuters.com/legal/litigation/course-hero-owner-must-pay-university-75-million-copyright-dispute-us-jury-says-2026-03-05/>
- Rouse. (2026, March 23). *Vietnam's new copyright decree enhances digital and cross-border enforcement*. <https://rouse.com/insights/news/2026/vietnam-s-new-copyright-decree-enhances-digital-and-cross-border-enforcement/>
- Saylor Academy. (2025). *Licensing information*. <https://www.saylor.org/?p=86212>
- Shah, D. (2021, December 14). *A decade of MOOCs: A review of MOOC stats and trends in 2021*. Class Central. <https://www.classcentral.com/report/moocs-stats-and-trends-2021/>
- Shah, D., Pickard, L., & Ma, R. (2023, December 12). *Massive list of MOOC platforms around the world in 2023*. Class Central. <https://www.classcentral.com/report/mooc-platforms/>
- Slate. (2021, January 27). *How a dead professor is teaching a university art history class*. <https://slate.com/technology/2021/01/dead-professor-teaching-online-class.html>
- Statista. (2024). *Online education-Vietnam*. Statista Market Forecast. <https://www.statista.com/outlook/emo/online-education/vietnam/>
- TechCrunch. (2024, September 4). *Publishers prevail in lawsuit over Internet Archive's "emergency" e-book lending*. <https://techcrunch.com/2024/09/04/publishers-prevail-in-lawsuit-over-internet-archives-unauthorized-ebook-lending/>
- The Verge. (2021, January 27). *If you're starting an online class, check to make sure your professor is alive*. <https://www.theverge.com/22262230/online-college-class-covid-professor-dead>
- Thủ tướng Chính phủ. (2023, September 25). *Quyết định số 1117/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình xây dựng mô hình nguồn tài nguyên giáo dục mở trong giáo dục đại học*. Công báo Chính phủ. <https://congbao.chinhphu.vn/van-ban/quyet-dinh-so-1117-qd-ttg-40148.htm>

- UNESCO. (2019, November 25). *Recommendation on open educational resources (OER)*. <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendation-open-educational-resources-oer>
- U.S. Department of Justice. (2015, April 2). *Justice Department reaches settlement with edX Inc., provider of massive open online courses, to make its website, online platform and mobile applications accessible under the Americans with Disabilities Act*. <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/justice-department-reaches-settlement-edx-inc-provider-massive-open-online-courses-make-its>
- VnExpress. (2025, July 10). *Người Việt học online nhiều thứ 3 Đông Nam Á*. <https://vnexpress.net/nguoi-viet-hoc-online-nhieu-thu-3-dong-nam-a-4912036.html>
- Wiley, D. (2014, March 5). *The access compromise and the 5th R. Iterating Toward Openness*. <https://opencontent.org/blog/the-access-compromise-and-the-5th-r/>
- Wiley, D. (2020, March 9). *Actually, the UNESCO recommendation makes most OER impossible. Iterating Toward Openness*. <https://opencontent.org/blog/archives/6397/>

CONFLICT BETWEEN OPEN EDUCATIONAL RESOURCES (OER) AND COPYRIGHT IN MOOCS: INTERNATIONAL LESSONS AND POLICY RECOMMENDATIONS FOR VIETNAM

Dang Thi Xuan Thuy¹, Nguyen Thi Quynh Nhu¹, Nguyen Thi Huynh Van¹,
Dang Thi Thanh Xuan¹, Nguyen Phuc Quan¹

Abstract: *Open Educational Resources (OER) and Massive Open Online Courses (MOOCs) are expected to expand access to high-quality education, yet the “open” nature of OER under the 5R framework conflicts directly with traditional copyright systems. This paper analyzes key conflict points concerning the 5R permissions, accessibility, intellectual property ownership, and posthumous use of learning materials. Drawing on five leading international cases (the 2015 edX-DOJ settlement, the Jason Camacho lawsuits, Post University v. Learneo, Hachette v. Internet Archive, and the Concordia University case)-selected for their direct relevance to OER/MOOCs, formal rulings or settlements, and reflection of copyright or accessibility conflicts-the paper identifies legal risks, compliance costs, and chilling effects. Against Vietnam’s enforcement of the 2025 Intellectual Property Law, Decree 341/2025/ND-CP, Decision 1117/QĐ-TTg (2023), and Circular 61/2026/TT-BGDDT, the paper proposes a balanced policy framework to safeguard learners, incentivize sustainable creation, and ensure workforce quality in the digital transformation of education.*

Keywords: *accessibility, copyright, Creative Commons, fair use, MOOCs, OER, Vietnam education policy, 2025 Intellectual Property Law*

¹ Dong A University, Danang, Vietnam